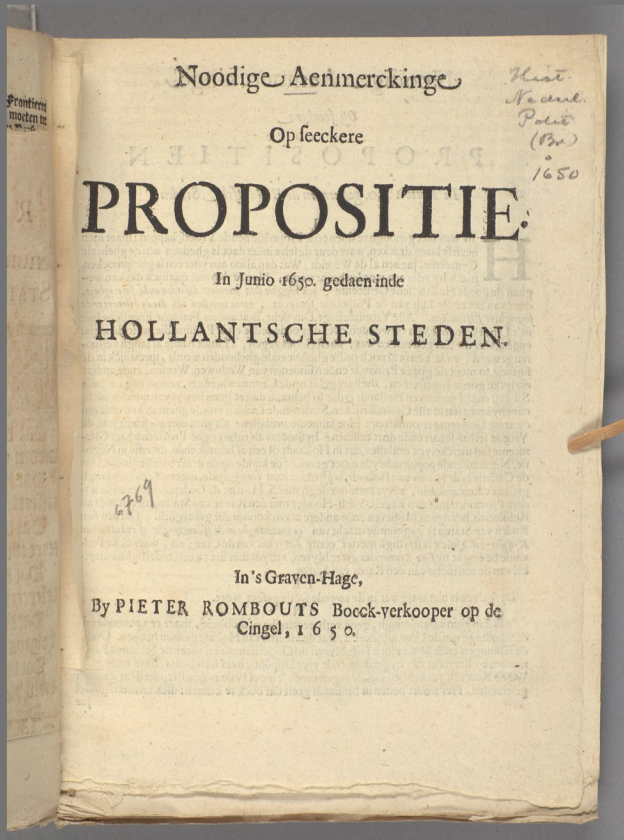

Noodige anmemerckinge op seeckere propositie in ...

Tryck // / I25 B I4 c Br. I650 Propositie van Syn Hoogheyt. ... I650.

Tillkomstår 1650.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

Noodige Aenmerckinge

Mint.
No. 121.
Polit.
(P. 21)
1650

Op seeckere

PROPOSITIE.

In Junio 1650. gedaen inde

HOLLANTSCHEN STEDEN.

6769

In's Graven-Hage,

By PIETER ROMBOUTS Boeck-verkooper op de
Cingel, 1650.

Noodige Aenmerckinge

Op seeckere

PROPOSITIEN

In Junio 1650. gedaen in de Hollantsche Steden.

I.

HEt was niet enough te doen eene Propositie aen de Vroetschappen : maer men heeftse laten drucken, waer deur de selve inder daet is ghedaen aen de gheheele Gemeente, jae aen al de Wereldt ; Wat dan alsoo aen yder een is ghesproocken, mach by yder een werden beantwoort ; Neemt dan niet qualijck dat van wegen de goede Hollandsche Gemeente , ick segghe dat *nemant disordre ende swarigheyt*, daer van het eerste Lidt van de Propositie spreeckt , *beter voorsten als die de disordre ende swarigheyt selfs maken*. Alle Vreemdelinge, Duytsche, Brabanders, Fransche, Engelsche, hier in 't Landt komende, zyn verwondert over de goede ordre ende Politie die in Hollandt is: ende als 'er die niet geweest en was , naest Godes zegen , 't Landt hadde al langh verlooren geweest , ende 't enly al noch ordre ghestelt ende ghehouden wordt , specialijck in de finantie, so moet de goede Provintie ende Milioenen van Weduwen, Weesen , ende andere eerlycke goede Ingefetenen , die haer geldt op de Cantoren hebben , verlooren gaen ; alle Steden ende Leeden van Hollandt is dat so bekendt dattet geen bewys van nooden heeft, daer by komt dat in alle Coninckrijcken, Steden ende Landen vrede ghemaect wordt om de arme Gemeente te ontlaffen : Hoe salmerise ontlaffen ? als men niet afschaft wat de Vrede self afschaft ende doet cesseren ? bysonders als nabuyrige Provintien haer Ghe-meente soo merckelyck ontlaffen, dat in Hollandt of een afbreuck ende diversie in Negotie, Neeringe ende populeusheydt moet geven, of de kodde op de straet brengen moet. Dat de Cassatie by de Heeren van Hollandt, is ghedaen naer voorgaende, meer als een Iaer langh gedane communicatie , advys ende overlegh met S. H. met de Gedeputeerde van de andere Provintien met zyn Excell. Stadt-Houder met den Raedt van Staten, meenichte van Resolutien, Besoignen, Misieven ende andere acten konnen dat getuyghen. Dat aen den Raden van Staten sy gegeven de macht van *aenneeminghe ende afsdanckinge of reductie van Krijghs-volk* sulcx is strydigh metter eerste Arttyckel van de Unie ; als , waer elke Provintie bedinght by *sine Souverainiteyt* te blyven , 't strydt met het twee- en- dertighste arttyckel van de instructie van den Raedt van Staten.

II.

Derhalven is niet waer wat in de tweede sectie geseyt wort.

III.

't Is dan geen veranderingh , geen verbreekinghe of dissolutie , maer een puntuele onderhouginge van de Unie, arttyckel I. wat de Heeren van Hollandt gedaen hebben. Onder de Koningen ende Monarchen selfs blyven de Onderdanen, veel meer de Staten of Parlemen-ten by het recht van Eygendom ende vrye Dispositie over haer beurs , have ende goet. Wil de Koninck yet hebben van de Ingefetenen 't moet bedens-gewijse, niet deur dwangh geschieden. Het woort beden in Brabandt geeft dat oock te kennen: dick en meenigmael

jae

inge
I E N
Steden.

jae alle Iaer gebeurt dat in Brabandt, Vlaenderen en andere Spaensche Landen den Koninck wel expres wêrt geweygert ende afgeflaghen, wat hy bidde, dat is in Brabant straetkundigh, veel meer in dese Provintien, daer de Staten selfs nu Souverains zijn, moeste den selfen vry staen te conferteren ofte niet te conferteren wat by den Raedt van Staten die selfs in dienst, commissie, ende eedt staet, wert gebeden, in alle petitien, ja alle Iaren werden de Staden gebeden tot continuatie van de Staten van oorloge, dat is van al het Krijgs-volk, oock selfs midden in den Oorloghe hebben de Staten de macht enkeur ghehad om die te continueren of tē discontinueren, gelyck oock van verscheyde andere posten van Legherlasten, van subsidien aen de West-Indische Compagnie, van gieten van Geschut, van Logysgelden, van in koop van Amonisfie, van Fortificatie, &c. midden in den Oorlogh syn veel duysenden nu ende dan by groote of by kleyne partyen, by Regimenten of by Compagnien gediscinueert. Hollandt alleen meer als de andere daer by geinterresseert, heeft altyt het meeste gewicht daer in by-gebracht, ende daerom meest by de menage ende goede ordre geinteresseert oock hier in loco zynde ende de meeste kennis van de Generaliteyts saken hebbende, heeft altyt de wackerste gheweest om aen te wyfen wat onnutte kosten dienden afgeschafft. Soodanighe afdanckinge ende reductie of discontinuatie zyn geschiet terstont na het verlies van Breda 1625. daer nae 1629. nae de reductie van den Bosch, nae de reductie van Maestricht, voorts inden Iare 1640. 1642. 1647. hoe wel men noch in Oorlog was. Hollant voorgaende, is van andere Provintien gevolght, niet als of Hollandt daer deurenige prerogative wilde haer aentrecken over de andere, maer alleen doende wat alle de andere mede mochten doen, namelyck discontinuerende haer confer: zynde gemeenlyck de eerste om dat zy in loco ende de gereefte konnen zyn, ende alsoe dese maniere is salutair ende profytelyck voor de andere Provintien, soo behoorden Hollandt daeromme hertelyck gedanckt te worden: edoch als de andere Provintien beliefdē bejaft te blyven: 'rstont haer vry, maer dat is noyt gebeurt, alle d'andere Provintien hebben 't loffelyck exempel van Hollandt in dat stuck altyt gevolght ende tot noch toe ist wel ge-
gaen.

Tegenwoordigh in Vrēde zijnde, wat reden isser dat men niet soude afdancken wat onnut en onnoodigh is? onnoodigh is Garnisoen in alle binnen Steden? onnoodigh zyn de tractementen aen Gouverneurs, Colonels ende ontelbare andere Legher-Officieren; onnoodigh ist dat Militaire met gout ende silver op haer kleederen besmeert gaen, terwyle de arme Gemeente droogh-broot eet, ende haer kinderen dickwils hongerigh te bedde leggen; onnoodigh ist van vreemde Natien Kryghs-volck te hebben; in Schotlandt selfs noch dese uyr willensē die niet; elders jae over al desgelycks om dese overtollige militie nochtans, tot Uytrecht, Reenen, Wageningen, Aernhem, Campen, Deventer, Swol, Dort, Delft, Rotterdam, Schiedam, Toolen, Sienixzee, der Goes, Leeuwaarden, Franeker, Harlingen, Bolsweert, Sneeck ende veel andere plaetsen, om de groote Tractementen van Colonels, Lieutenant Colonels, &c. selfs die in 't heeftse van de Oorloge niet geweest zyn; Om dese onnutte dinghen nochtans seg ick, isser datter nu soo veel waters vuyl gemaect wōrdt. Wat vande ware Gereformeerde Religie in de derde sectie gesproken wōrdt, past als 't vyfde radt aen een wagen, de insteller vande Propositionen volght daer in de Papien, die, niet veel gestudeert hebbende op haer Sermoen, ghemeenlyck haer werpen op Calvyu ende op Luther, dan hebben se een rijke Materie, een groot veldt, dan weyden se breed: wel is waer, dat een ofte twee hebben oock al - hier deese Materie willen op de preek-stoel brengen, maer sulcx is by alle andere getrouwe Hardsten hoochsten geïnprobeert ende seer wel aengemerct geweest, dat se Hoofsche huyrlingen waren, om onder dien mantel seditie te verwecken, om Hollandt van haer rechten ende privilegien,

van haer souvereiniteyt ende vryheydt (om dewelcke te verkrygen Hollandt alleen meer goet ende bloedt heeft gecontribueert , als alle de andere Provincien te saem) te beroven, om de goede Gemeente met eeuwige lasten beladen te laten, deur confusie inde finantie, miljoenen van Weduwen ende Weesen in armoede te verstooren. Dat soude dan zijn de groote poorte geopent om onse vyandt te doen ingaen tot moorden, branden ende allerhande verwoesting, 't welck met Godes hulp deur eene nootwendige redresse inde finantien in korten Iaren wel soo sal werden voorgekomen, dat die vreesfe ydel sal zijn.

IV.

Daer van de vierde sectie melt is een ongehoorde nieuwicheydt van quade gevolge by alle Steden geimprobeert ende in toekomende niet meer admiffibel.

V.

Die syn Hooch. Princelijcke ende hoochwaardige Persoon *in colluisione rerum contumelia* hebben geexponeert, dat zijn zyne rechte vrienden niet die soecken zyne heroyke deugden ende trouhertige Vaderlands lievende intentien odieux ende suspect te maecken, die soecken de liefde ende affectie (de eenichste vaste banden vande Regieringe los te maken.) De beginfelen, oorfake ende inrentie vande Unie zijn tesien inde text vande Unie: en gaen seer tegen dese Propositie, als zijnde gemaect tot maintie vande pacificatie van Gent: leeft de Voor-reden vande Unie, de Gereformeerde Religie soude volgens die allegatien te kort schieten, want die van Hollandt ende Zeelandt alleen meest voor de Gereformeerde Religie zijn geweest, doch sonder exclusie vande Paepsche, maer de andere Provincien hebben haer t'eenmael gereguleert na de Religions Vrede: siet het 13 Artyckel vande Unie.

VI.

Seer averechts ende hatelijck wert het stuck vande Religie in 't sefte aengetogen, Hollandt heeft meer voor de Gereformeerde Religie gedaen ende salder meer voor doen alleen als alle de andere te samen.

VII.

Wat heeft doch de menage en reductie der militie gemeens met het lesen van de heylige Schrifture?

VIII.

Hollantt alleen heeft meer als alle de andere Provincien te samen het moorden en branden aen den Koninck van Spagnien alsoo weder te huys gebracht, dat selfs inde beginfelen vande eerste troubelen de President *Vergas* seyde *isti heretici patibulant sicut nos*, de Papouwen hebben geen oorfake om van avantage te spreken, honderr Papen ende Monicken zijn verjaecht, mishandelt, oock gehangen, geworcht, verdroncken (sullen sy onse Historien gelooven so moeten wy hare Historien gelooven) tegen een Predikant vande onse: Syn niet hier alle Kercken ende Kloosters vande Papen geluyvert? syn niet hier alle de Geunieerde Provincien ende geassocieerde Steden ende Landen vande Spagniaerts, Spaensche Regiering, Spaensche aenhanck gesuyvert? hebben wy niet te water ende te lande aen de Spagniaerts tienmael meer schade gedaen als zy aen ons?

IX.

Wat tot Haerlem, Leyden, Oudewater, Neerdenis geschiet was in Hollandt. Hollandt segh ick noch, heeft alleen meer geleden en gedaen tot revenge van 't selve meer alleen als de andere Provincien alle te samen; ende Hollandt deur dat effort eynde 't aestem zijnde, wil haer weder bequaem maecken om in toekomende desgelijcx alleen weder te mogen doen tot defentie van haer ende haer goede Bondt-genoten, meer als de andere Provincien.

X.

De Provincie van Hollandt heeft geen gedachte om haer te scheidn vande andere Provincien

vintien, of om de Unie te breecken; Maer de andere Provincien hebben van de eerste dag der Unie daer van afgewecken; namelijk dat sy noyt hebben willen ingaen den *compromis* voer van contributie of middelen: siet het vijfde artyckel vande Unie: oock volgens het eerste artyckel is beloofd *yder Provincie te laten bysine rechten, Privilegien, vryheden, &c.* een principael poinct van dien is *niet te mogen beswaert worden tegen haer consent. art. 18.* dit recht gunt Hollandt aen de andere; de andere willent Hollandt benemen: Volgens het hoofvande Unie is beloofd *alle vreemde, of uytheemsche Krijgs-Volck wech te schaffen.*: Hollandt is daer toe bereyt, om goede en getrouwe ingeboorne Officieren ende Soldaten te beneficieren: maer eenige vande andere Provincien willen de Uytheemsche aenhouden, met destructie van de Ingeboorne; welcker sommige in vyf Jaer niet een penningh gelt ontfangen hebben, als wat de Capiteyns tegen 8 en een half ten hondert op intrest nemen,

XI.

Het lichaem van dese Provincie is machtrigh geworden, naest Godes zegen, meest deur Hollandts goet ende bloedt; geheele Provincien zyn ten deele gewonnen, ten deele vande Spaensche Garnisoenen geluyvert, ten deele met Fortificacien, met nieuwe Forten, met Geschut, met Ammunitie, met Logys-gelden, met subsidien versien ende geholpen geweest meest met Hollandts goet ende bloedt, Gelderlandt ende Over-Yffel zyn tot den Treves toe geweest non contribuerende Provincien; de Unie is als een manneken aen de muyr gemaelt; hoe de Generaliteyt de selve heeft op verscheyden tyden ende plaerden onderhouden, is wel bekend.

XII.

De Vrede brengt voer de gelegentheyt ende middel om uyt de schulden te geraecken, om sich bequaem te maecten tot defensie tegen alle uyt ende inlandtsche Vyanden; en tot dien eynde inaken alle Koningen en Potentaten vrede. Hollandt soude gaern die heylsamer vrucht vande boom der Vrede plucken; maer eenige quade Hollanders willent belerten.

XIII.

War tot bewarenis en verseeckeringe der Frontieren van nooden is, weet ende siet yder man alsoo wel, als dese Propositie. Delft, Rotterdam, Tergoude, Schoonhove, ende diergelijke vijftich binnen Steden, zyn dat Frontieren? war wacht of tocht doen de Soldaten aldaer? Ten ware men merter tijdt de bewaringe vande sleutelen wilde geven aen de Capiteyns van die binnen Garnisoenen, ende dan mocht de Borgerye, dan mochten de Magestraten, dan mochten de Staten met ter tijdt wel seggen, gelijk al-eer de Hartog van Gelder; *nus si se suyerlijcke*, Maer segt eens; groote Tractementen aen de Gouverneurs, aen de Colonels, ende andere militaire Officieren, (die in 't heerste van den Oorloge niet geweest zyn ende niet strecken als om haer in den Hage te doen proncken, groote Paerden ende Carossen te doen houden, te reeren ende te sineeren,) dienen die tot bewaringe vande Frontieren? staen die op sentinel? voor soo een Tractement sal men dertigh, veertigh, ja vyfugh man op sentinel houden; dat is militeeren! dat is de Frontieren bewaren! dat is de Spaensche ende andere Vyanden openbaer ende bedect, binnen ende buytens Landts van de neuskeeren!

XIV.

In conferentie over 't houden van een compleet geral Krijghsvolck is Hollandt met den Raedt, &c. laer ende dach in conferentie geweest. Hollandt heeft klaerlijck aengewesen dat volgens haer voorgelagen reductie, prompte betalinge, monsteringe ende ordre, men meer effectyf volck sal in dienst hebben, als warden Raedt selfs stelt in haer concept van Oorloch; de geheele questie is nu niet als om de vyfich Compagnien, daer in alle de andere Provincien niet meer als *een-ende-twintrigh* dragen.

XV.

Alfoo de Heeren van Hollandt Staets-gewijse vergadert, gelijk de Propositie inde vyftiende sectie bekendt, hadden verklaert ten hoochsten genooddruet te zijn haer te ontlaffen vande 31 Compagnien te voer ende 12 te paerde, (ghelijck dat recht van *non-consent* ofte *discontinuatie van consent* yder Provincie alle Iaren vry staet) daer over nu questie is; so waft leer *vreemt ende ongehoort*, (elders soude ment noemen *Seditie*) de Leeden van een Souverain Provincie d'een tegen de andere ende tegen de Provinciale Regeringe te instigeren. Soudemen in Steden vande andere Provincien oock niet lichtelick vinden malcontente Borgers en Inwoonders? so men aldaer ginck de Gemeente, die gerepresenteert wert deur de Vroerschap, op de selve wijze vrage: *uwe Heeren Gedeputeerde hebben sulcken en sulcken dingen gedaen, dat ende dat niet gedaen? is dat met u kennis: wilt ghy dat onghedaen of anders gedaen hebben?* als men daer dan by deede aillerhande bewegende, smekende, belovende ende dreygende propoofte, als men te gemoot voerde *dat deselve de Religie in pnyckel stellen, de poorten aen de Spangiaers willen openen, het moorden, branden, rooven, ende plunderen* willen introduceeren gelijk die propooften, Godt betert, voor, in, ende nae dese besendinghe opentlijck ende in dese propositie bedectelijck ghebruyct zijn, waft niet om deselve Heeren in pnyckel brengen ende om de Regeringe te renverseren?

XVI.

Alle Steden van Hollandt, niemant, uytgesondert, hebben goet gevonden het concept van menage so als het leyt: hoewel in 't stuck van ontlastinghe gheen eenparigheyt van nooden is.

XVII.

De Officieren ende Militie zijn ende staen eygentlijck in eedt ende dienst van de Vereenichde Provincien, of Staten van dien; die haer Souverains ende betaels-Heeren zijn, ende de directie of Capiteynschap Generael daer van hebben bevolen aen S.H. en aen den Raedt; Doch also, dat de Staten noyt hebben overgegeven de *souveraine ende absolute* macht van te mogen de militie *afdancken, aennemen, vermeerderen, of verminderen na haer goet vinden*. Anders soudende de Compagnien, uyt kracht van de *repartitie*, om springen met haer Steden, gelijk in Duytsland met de winter-quartieren.

XVIII.

In 't achtende bekendt de Propositie dat dese besendinge is een *nieuw ende extraordinaris* remedie, dat is *van seer dangeruse ende quade consequentie, om een geheel Regeringe by de Gemeente suspect te maecten ende in peryckel te stellen, van gerenvorseert te worden*. Sulcke bejegeninge hadde Hollant van de Bontgenoten, die sy tachtich Iaren langh met haer goet en bloedt, meer alleen, als alle de andere te saem, heeft geredert, geholpen, ende bewaert, niet verwacht noch verdient. Doch men imputeert de Provincien selfs niet; maer eenige weynich *quade Hollanders*; die deur *twist, scheuring, ende verwarringe rijk ende groot* geworden zijnde, deur de selve kunsten meenen noch rijcker ende grooter te werden.

XIX.

Weten sy de lasten van Hollandt ende vande andere Provincien, soo doen sy dese procedure teghen haer eyghen consciencie: moeter *eenparigheyt* zijn in 't *onlasten* ('t welck echter niet waer ende tegen de bekende practycke is,) so moet veel meer *eenparicheit* zijn tot *belastinge*; ende Hollant moet oock inde *belastinge* consenteren: so lang Hollant discrepeert, soo ist geene *eenparicheyt*.

XX.

De afwyfinge vande Compagnien by die van Gelderlant ende Over-Yffel gedaen daer van de Resolutie 1, Novemb. 1623. spreect, ende de verminderinge van de quote, hebben

ben de selve Provincien staende gehouden tot den tijdt toe dat de Oost-zyde Rhynsis gesuyvert van de Spaensche.

XXI.

Die van Zeelandt in den Iaere 1626. sijn niet op een *nieuw ende ongehoorde* manier befonden geweest, gelijk nu Hollandt : ende Zeelant deur het present peryckel van een machtich vyant geinduceert zijnde tot continuatie ende consent, heeft daer mede niet overgegeven haer recht van *consenteren of non-consenteren* in toekomende. De Heeren *Beveeren* ende *Schaffer* syn oock niet derwaerts gegaen ten eynde om die van Zeelandt van dat recht te beroven, maer om de selve op de *gewoonlycke wyse* van befendinge (aen de Staren) t'induceren : Doch en volcht daer uyt niet, datmen in de Steden soude daer nae hebben omgetrocken, om de *Gemeente tegen de Regeringe op te ruyen.*

XXII.

De *Reductie* in het 22 gemelt, gedaen *precipitantelijck*, *sonder communicatie ende advys van de Provincie* en sonder aenwysing van de al te groote belastinge ende in 't beestse van den Oorloge, was wat anders als dese van Hollandt ; die na soo lange ende veelvoudige, vriendelijcke communicatien, nae aenwysing van haer belastinge, na ge-endighden Oorloge, geschiet is ; Ende alle die ende dergelijcke resolutien zijn ende werden genomen *onvermindert de Unie ende yder Provincien haer rechten ende souverainiteyt* ; ghelijck *Wrecht* midden inden oorloge sich heeft ontlafst, voor haer quore, vande *milite te water*, namelijk van de kust-Schepen ; Vrieslandt vande *militien tegen Portugal*. Echter heeftmen *daerom* noyt onderstaen aldaer de *Gemeente tegen de Magistraet* op te raden.

XXIII.

De contrarie practycke is bekend : alle Iaren is van nooden geweest expres ende *nieuw consent tot continuatie* vande militie.

XXIV.

Wat dan tot *krenckinge vande Souverainiteyt rechten ende privilegien van Hollandt* in desen is geschiet, of by eenige *quade Hollanders* ondernomen, dat houdt Hollandt voor *null*, ende *begeeren reparatie* volgens het 23 Arttyckel vande Unie, verfoeckende als noch, gelijk by de twee Jaer lanck gechied is, dat de *Cassatie* geschiede volgens d' Unie met gemeen advys ; dat is : also de Provincie van Hollandt haer moet ontlasten van foodanige onnoodige militie, dat de andere Provincien gelieve desgelijcx te doen, ende alsoo *eenparichlijck te cassenen* de 55 Compagnien ; waer in 't alle de Provincien eens zijn. Alsoo hebben de Heeren van Hollandt den 12 April 1642 oockingebracht ende dergelijcke lange propositie haer geresolveerde *reductie* geestueert tot *soulagement* ende *verlichtinge*, alsoo wel vande *andere* als van haer Provincie.

XXV.

Wat in 't laetste gheprecaveert werd't van dat dese verrefiende befendinge sal zyn *sonder prejuditie* : van de hoogheyt, privilegien 't welck in de eerste Steden was vergeten, &c. dar noemen de Rechts-geleerden *protestationem actus contrarium*, andere een *captie*, ende is alsoo veel als of zy aen Hollandt en de Steden een steeck in haer darmen gawe, ende daer by seydend 't *sal u niet quetsen* ; de Heeren van Hollandt willen aen haer Ho. Mog. of aen andere Provincien in 't minste geen wet voorschryven ; haer belieft de 31 ende 12 Compagnien die Hollandt afgewesen heeft, gelyck Gelderlandt ende Over-Yffel deden int jaer 1623. weder aen te houden, Hollandt wilt of kand't niet beletten ; maer men twyfelt seer of de Heeren Geputeerde vande andere Provincien last hebben om haer *principalen daer mede te beswaren*. Iae men weet dat niet een van de afgewesene Capiteyns, niet een van haer *Solliciteurs*.

cireurs een eenigh stuyver op dat bevel nyt keert aen haer Compagnien, doch willen de andere Provintien by provisie de selve afgewesene Compagnien tot haer last nemen, ende alsoo haer quotem elck wat verhoogen ende Hollants quote die haer al te hoogh ende al te ondragelijk is, verminderen: Hollandt sal 't seer liefende aengenaem zyn; sullende onder tusschen niet na laten effectivelijck de handt daer aen te houden dat de overige militie wel gemonstert, prompt betaelt, ende soo compleet gehouden worden, datmen bevinden sal meer effectieve Soldaeren inde Frontieren, Garnisoenen te zyn, als'er ware voor dese afwijfinge; want het is bekendt dat de meeste Fransche, Engelsche en Schotsche Compagnien geen 25 man sterck zyn, men is wel verseckert, dat de andere Provintien, alsoo weynigh als Hollandt, geen vriendt zyn van *disordre*, *verquistinge van gelt* ('t welck nyt het sweet ende bloet vande arme Gemeente wert getrocken) van onnodige beswaren, ende dat, in plaets van scheuringe, de andere Provintien haer genome resolutie van te casseren de 55 Compagnien, oock wel haest sullen in 't werck stellen: gelijk voor desen dickwils ende noch dese winter geschiet is met de reductie van seeckere twintig man van sommige Compagnien.

Het 32 Artyckel der Instructie vande Raedt van Staten.

ENde verstaen de Staten Generael voornoemt, dat tot conservatie van het recht vande Vereenichde Landen in 't generael ende particulier sy luyden van hun met dese Instructie ofte instellinge van Regieringe ende Raedt van Staten niet en abdiceren het recht ende macht omme by de Staten Generael ende den Staten vande Provintien in 't particulier elck so veel hen aengaet by tyde van noodt, ofte als de saecken vande Landen sulcx sullen verexyschen, selfs ordre toe dienste van de Lande inde saecke by hen luyden ter dispositie van den voorsz. Raedt gestelt, te mogen stellen, ende executeren by directie vande saken vander Oorlogh te water ende te Lande met alle 't gene daer aen kleeft, ende namentlijck mede het doen vande Monsteringe, houden vande discipline, militaire straffe van alle excessen ende in alle andere saecken, verstaen oock dat alle saecken den Staet, Politie ende Iustitie vande voorsz. Landen, Steden, ende Leden van dien in 't generael ende particulier aengaende, ter dispositie van den Raedt niet expresselijck gestelt sullen blyven ter dispositie van de Staten Generael de Staten vande Particuliere Provintien den Magistraten vande Steden ende andere Wettelijcke Overicheden elck in haer reguerdt.

E Y N D E.